

УДК 005.336.4+339.92:004

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V50(2025)-28

Цалан М.І., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна

ORCID ID: 0000-0003-1878-1346

e-mail: myroslava.tsalan@uzhnu.edu.ua

Роль інтелектуального капіталу країн у глобалізованому економічному просторі

Анотація. Окреслено роль інтелектуального капіталу країн в умовах активного здійснення глобалізаційних процесів. Наголошено на значенні інтелектуального капіталу для формування конкурентних позицій країни на світовому ринку та забезпечення її конкурентоспроможності. Розглянуто співвідношення понять інтелектуального та людського капіталів як соціально-економічних категорій. У центрі кожної категорії – людина, її творчі здібності, знання, навички, досвід, які через систему їх правильного застосування впливають на виробничий потенціал, продуктивність праці, споживання тощо. Відзначено значущість ролі інтелектуального капіталу на глобальному, національному, локальному рівнях та на рівні підприємств. Інтелектуальні ресурси впливають на спроможність держав генерувати інновації, адаптуватися до технологічних змін і результативно конкурувати на глобальному ринку. Глобалізація надає країнам розширені можливості для обміну інтелектуальним капіталом, що сприяє їхньому спільному прогресу та зміцненню інноваційного потенціалу. Акцентовано увагу на взаємозв'язку розвитку інтелектуального капіталу та процесів цифровізації, інвестування, торгівлі послугами тощо. Ці процеси забезпечують низку переваг, але водночас створюють виклики для країн, що потребують додаткової уваги з боку відповідних органів влади. Досліджено окремі аспекти мобільності молоді та мотиви її міграції.

Ключові слова: інтелектуальний капітал; глобалізація; конкуренція; конкурентоспроможність; цифровізація; молодь; міграція; війна; економічний розвиток.

Tsalan M.I., PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, State Higher Educational Institution «Uzhhorod National University», Uzhhorod, Ukraine

The Role of Intellectual Capital of Countries in the Globalized Economic Space

Abstract. Introduction. In the context of intensifying globalisation processes and the emergence of the knowledge economy, intellectual capital plays a crucial role in ensuring the competitiveness and economic growth of states. In the modern world, a country's ability to generate, accumulate, and effectively apply knowledge, skills, innovations, and social ties determines its level of economic development, stability, and competitive advantage in the global market.

Purpose. The main purpose of this article is to examine the role of intellectual capital within the framework of active globalisation processes.

Results. Intellectual capital possesses a number of distinctive features, the most important of which is its relationship with human capital. These are interconnected socio-economic categories, with the individual at the core of both. In a globalised economy, favourable conditions are created for the free circulation of knowledge, technology, and human capital between states. This facilitates the transfer of intellectual capital through international partnerships, investments, and the mobility of qualified personnel. The development of intellectual resources is becoming increasingly important due to its close connection with key economic processes in today's globalised world, such as digitalisation, trade in services, and investment activities. These interconnected processes jointly shape a new economic reality, in which knowledge, talent, and experience — the fundamental elements of intellectual resources — serve as the primary production factors and drivers of economic development.

The issue of preserving intellectual potential has become particularly urgent in Ukraine since the beginning of the full-scale war with Russia in 2022. Under martial law, youth migration has had a negative impact on living standards and quality of life, exacerbating socio-economic instability and weakening the country's security and economic resilience. The outflow of young people abroad poses a serious threat to the future development and sustainability of the Ukrainian economy.

Conclusions. Globalisation contributes to the intensification of international cooperation in the exchange of intellectual capital, leading to the emergence of new forms of partnership between countries, a wider dissemination of progressive ideas, and a more rational use of resources.

Keywords: intellectual capital; globalisation; competition; competitiveness; digitalisation; youth; migration; war; economic development.

JEL Classification: F20; F22; F29.

¹Стаття надійшла до редакції: 25.04.2025

Received: 25 April 2025

Постановка проблеми. Сучасний глобалізований економічний простір характеризується високою динамікою розвитку, відкритістю ринків, зростаючою взаємозалежністю національних економік та стрімким поширенням технологій. В умовах активного здійснення глобалізаційних процесів та формування економіки знань ключовим чинником забезпечення конкурентоспроможності країн і їх економічного розвитку стає інтелектуальний капітал. Традиційні фактори виробництва, зокрема земля, праця та капітал, вже не забезпечують основ стійкого економічного зростання та поступаються своєю домінуючою роллю, надаючи пріоритет інноваційним здібностям, знанням людей, які з плином часу набувають вирішального значення у забезпеченні конкурентних позицій у світовому економічному середовищі. У сучасному світі саме здатність країни ефективно формувати, накопичувати та використовувати знання, навички, інновації та соціальні зв'язки визначає її економічний розвиток, економічну стабільність і позиції у глобальній конкуренції.

Тому питання розвитку інтелектуального капіталу сьогодні майже в усіх країнах імplementовано в інноваційну політику.

Дослідження інтелектуального капіталу та потенціалу країн є багатограними й здійснюються як на мікро-, так і на макрорівнях. Проблема якісного забезпечення інтелектуальним капіталом є важливою як у діяльності міжнародних підприємств, національних економічних систем, так і регіональних інтеграційних структур та глобальної економіки загалом. Інтелектуальні ресурси країни за сучасних умов стають детермінантами не лише поточного, а й перспективного розвитку, одним з важливих інструментів подолання конкуренції та забезпечення довгострокової конкурентоспроможності у глобалізованому світі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальність дослідження інтелектуального потенціалу країн підтверджується значним науковим інтересом вчених-економістів до різних його аспектів. Окрему увагу наукова спільнота приділяє інтелектуалізації капіталу як чиннику посилення конкурентоспроможності міжнародного бізнесу [1], інтелектуальній міграції людського капіталу [2], інтелектуалізації глобального економічного розвитку [3], дослідженню інтелектуального капіталу країн ЄС [4], інтелектуальному потенціалу технологічного лідерства [5] та ін.

Водночас, попри всебічне дослідження питань інтелектуальних ресурсів і капіталу, залишаються окремі аспекти, що потребують додаткового наукового опрацювання.

Формулювання цілей дослідження. З огляду на сучасний світогосподарський розвиток, зростаючу взаємозалежність національних економік, забезпечення країн різноманітними ресурсами та їх

взаємний обмін, актуалізується необхідність більш детального вивчення ролі інтелектуального капіталу в економічних системах. Особливу увагу слід приділити аналізу факторів формування інтелектуального капіталу, його впливу на конкурентоспроможність країн, проблем, що виникають у цій сфері, та можливих шляхів їх вирішення в умовах глобалізації та цифровізації економіки.

Метою даного дослідження є визначення ролі інтелектуального капіталу у забезпеченні конкурентних переваг країн в умовах глобалізованого економічного простору, виявлення чинників, що впливають на його формування та ефективне використання, а також обґрунтування напрямів удосконалення механізмів управління інтелектуальними ресурсами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття інтелектуального капіталу є складною економічною категорією. Серед дослідників існують різні підходи стосовно окреслення його сутності. Понедільчук Т. стверджує, що є два підходи до розуміння змісту інтелектуального капіталу. Відповідно до першого підходу, інтелектуальний капітал ототожнюється виключно з людським капіталом, який охоплює знання, навички, досвід, креативність та інші індивідуальні характеристики працівників, що сприяють створенню економічної цінності. Згідно з другим підходом, інтелектуальний капітал являє собою розширену систему, процеси і структура якої представлені пошуком оптимальної інтелектуальної ефективності та відносин між колегами [6].

У науковій літературі часто вживається термін «інтелектуалізація людського капіталу», який Маркова Н. визначає як процес поступового підвищення інтелектуального рівня людського капіталу на основі синтезу інформації, умінь і навичок окремого індивіда, загальних і професійних знань, що здійснюється з метою отримання соціально-економічного ефекту та забезпечення відповідності сучасним умовам господарювання. У результаті інтелектуалізації праці відбувається формування та нагромадження людського й інтелектуального капіталу, що визначають ефективність будь-якої діяльності [7]. Інтелектуалізація також означає зміну пріоритетів у стратегічному розвитку держав – від нарощування виробничих потужностей до інвестування в освіту, інновації та цифрові технології. Однією з важливих характеристик, на її думку, є те, що це динамічний процес, який має соціально-економічний ефект, що є вкрай важливим в умовах глобалізації.

Ковтуненко К., Гутарева Ю. та Шаповал Я. у своїй праці відзначають, що інтелектуальний капітал являє собою сукупність інтелектуальних ресурсів людей, організацій та підприємств (знання, творчі обдарування індивідів, уміння та їх освітньо-кваліфікаційний рівень, машинні інтелектуальні

засоби, організаційні структури, об'єкти інтелектуальної власності), які є результатом попередньої творчої діяльності людини і використовуються суб'єктами підприємництва для виконання поставлених цілей [8].

Більшість визначень інтелектуального капіталу акцентують увагу на значенні інтелектуальних здібностей, професійних умінь, знань і кваліфікації особистості, що свідчить про його здатність позитивно впливати на економічний розвиток завдяки залученню творчої та інноваційної праці.

Слід зауважити, що однією з ключових особливостей інтелектуального капіталу є його взаємозв'язок із людським капіталом, який у багатьох дослідженнях розглядається як складова частина інтелектуального капіталу. На перший погляд, людський капітал охоплює інтелектуальний, зокрема в аспекті, що пов'язаний із підвищенням продуктивності праці, споживанням і передачею знань та інформації [9, с. 31]. Водночас існує позиція, згідно з якою інтелектуальний капітал є ширшим поняттям, що включає не лише людські ресурси, а й інформаційні активи. Варто також враховувати, що співвідношення та інтеграція цих компонентів можуть істотно відрізнятися залежно від особливостей конкретної економічної системи.

Інтелектуальний та людський капітал становлять взаємопов'язані соціально-економічні категорії, що належать до нематеріальних активів. Попри відсутність фізичної форми, вони мають вагомий вплив на продуктивність, інноваційний розвиток і конкурентоспроможність економічних систем. Людина виступає центральним елементом обох видів капіталу: інтелектуальний капітал формується на основі знань, досвіду, креативного потенціалу та професійних умінь, які є складовими людського капіталу. Ефективне функціонування обох капіталів вимагає безперервного інвестування в освіту, розвиток навичок, наукові дослідження та інноваційну діяльність. Водночас інтелектуальний капітал має низку специфічних ознак. До них можна віднести пріоритетне значення у сучасному економічному розвитку, здатність накопичуватися у формі знань і компетенцій, високі витрати на його формування та орієнтацію на забезпечення значної віддачі від використання.

Інтелектуальні ресурси є важливими як у глобальній, так і в національній економіці. У глобальному вимірі інтелектуальні ресурси – це основа економіки знань, де цінність створюється за рахунок знань, досвіду, нових ідей та креативності. У межах національної економіки розвиток інтелектуального потенціалу сприяє підвищенню продуктивності праці, технологічному оновленню галузей, покращенню якісних характеристик людського капіталу, сталому економічному зростанню та соціальному прогресу. Саме інтелектуальні ресурси визначають здатність країн створювати інновації,

адаптуватися до технологічних змін і ефективно конкурувати на світовому ринку. Країни з високим рівнем розвитку інтелектуального капіталу мають перевагу на глобальному ринку завдяки високоякісній продукції та ефективному управлінню, а також приваблюють міжнародні інвестиції, особливо в сфері ІТ, біотехнологій, фармацевтики тощо. Сьогодні США та Японія інвестують значні ресурси в освіту, науку, ІТ-сферу та демонструють стабільне економічне зростання завдяки інтелектуальному капіталу.

Роль та значення інтелектуального капіталу в умовах глобалізації зростає. Саме у глобалізованому економічному просторі формуються умови для вільного руху знань, технологій і людського капіталу між країнами, сприяючи трансферу інтелектуального капіталу через міжнародну співпрацю, інвестиції та міграцію фахівців. Глобалізація відкриває широкі можливості для обміну інтелектуальним капіталом між країнами, сприяючи взаємному розвитку та посиленню інноваційного потенціалу.

Інтелектуальні ресурси сьогодні є основою створення нових продуктів, технологій і бізнес-моделей, завдяки чому підприємницькі структури формують базу для забезпечення конкурентних переваг на ринку. Країни з високим рівнем інтелектуального капіталу здатні бути лідерами у світових інноваціях.

Значущості розвитку інтелектуальних ресурсів додає їх зв'язок з певними економічними процесами, що мають місце у сучасному глобалізованому світі та сприяють його трансформації. Серед таких процесів особливе місце посідає цифровізація. Завдяки цифровим технологіям і глобальним комунікаційним мережам знання, ідеї та досвід швидко поширюються між країнами, що стимулює розвиток наукових досліджень, стартапів і технологічних рішень. Цифровізаційні процеси прискорюють обмін через онлайн-платформи, дистанційну освіту, хмарні сервіси та інші цифрові інструменти, які забезпечують миттєвий доступ до інтелектуального контенту з будь-якої точки світу. Миттєвий доступ до освітніх ресурсів, наукових знань і професійних навичок сприяє швидшому формуванню компетенцій, підвищенню кваліфікації без відриву від роботи, появі нових освітніх траєкторій.

Сьогодні особливо актуальною є стратегія безперервного навчання – *lifelong learning*. Навчання протягом життя дозволяє залучати до формування інтелектуального потенціалу представників різного віку, сфери діяльності та регіонального походження. Такий підхід дає людям змогу краще адаптуватися до змін, трансформувати традиційні підходи відповідно до сучасних реалій, генерувати новітні ідеї, формуючи креативний інтелектуальний потенціал країни, що стимулює її науковий прогрес. Саме підхід до навчання протягом життя активізує процеси перекваліфікації у випадку застарілості та неактуальності певних професій і тим самим дозволяє

стримати певну частину людей від бажання мігрувати, зберегти та примножити цінні й унікальні знання.

Цифрові інструменти дозволяють інтегруватися у світовий інтелектуальний обмін, брати участь у міжнародних наукових проєктах, залучати зовнішніх експертів до власних ініціатив. У такому разі спостерігається процес розширення меж національного інтелектуального капіталу та його застосування у глобальному вимірі.

Важливо зауважити, що Естонія та Ізраїль, зробивши акцент на цифровізації, інноваціях та стартап-культурі, змогли суттєво підвищити свою роль на глобальній арені. Навчання протягом життя загалом підсилює людський капітал та забезпечує сталість інтелектуального розвитку.

Слід розуміти, що цифровізація несе у собі й низку викликів у сфері розвитку інтелектуального потенціалу країни, а саме:

- працюючи на закордонні компанії, висококваліфіковані кадри не створюють доданої вартості у своїй країні;
- формується поняття цифрової прірви внаслідок нерівномірного доступу до цифрових ресурсів.

Це ті першочергові питання, над якими необхідно працювати в рамках державної політики, аби не допустити зниження ефективності використання інтелектуального капіталу.

Розвиток інтелектуального капіталу тісно пов'язаний із міжнародною торгівлею послугами. Це проявляється, зокрема, у зростанні обсягів торгівлі інтелектуально-місткими послугами, до яких належать консалтинг, інжиніринг, освітні, наукові послуги, послуги програмування.

Процеси інвестування в людський капітал, особливо у розвиток освіти, науки та підвищення професійної кваліфікації, також стимулюють обмін інтелектуальними ресурсами на глобальному рівні.

Міжнародна співпраця в освітній і науковій сферах, у тому числі через обміни студентами, дослідницькі програми та спільні проєкти, створює умови для формування спільного інтелектуального простору.

Можливості мобільності робочої сили дозволяють фахівцям з високим рівнем освіти та навичок переміщуватися між країнами, брати участь в обміні знаннями й набувати практичного досвіду. Глобальні ринки праці забезпечують залучення висококваліфікованих фахівців із різних країн, що сприяє трансферу знань та найкращих практик. Це стимулює створення глобальних осередків концентрації знань та інновацій, де виникає сприятливе конкурентне середовище й додаткові стимули для подальшого розвитку.

Водночас важливо враховувати ризики нерівномірного розподілу інтелектуальних ресурсів між країнами та регіонами. Міграційні потоки молодих талантів мають залишатися у фокусі як міжнародної спільноти, так і національних урядів. Державна політика повинна активно реагувати на

виклики та потреби цієї категорії громадян – через створення умов для реалізації їхніх ідей, комфортного середовища для роботи й розвитку, а також справедливої винагороди за внесок у національну економіку.

Усі ці процеси взаємодіють між собою, формуючи нову економічну реальність, у якій знання, таланти та досвід як основні складові інтелектуальних ресурсів стають ключовим фактором виробництва та економічного розвитку.

У контексті розвитку людського інтелектуального капіталу особливу увагу слід приділити талантам, зокрема сучасній молоді, яка володіє інноваційним мисленням, технологічною гнучкістю та глобальним баченням майбутнього. Саме ця група є рушієм прогресивних змін у сфері формування інтелектуального капіталу.

Молодь сьогодні вирізняється високою мобільністю у межах світової економіки та прагненням реалізувати свій інтелектуальний потенціал. Часто такі можливості знаходяться за межами країни походження. У 2023 році 14,1% молодих людей (віком 15-29 років) у ЄС народилися за межами країни свого проживання, а 11,9 % проживали в іншій країні, ніж країна їхнього громадянства. Обидва показники мали тенденцію до зростання у період з 2014 по 2023 рік [10].

Мотивами молодіжної міграції найчастіше є освітні, економічні, політичні чи особисті чинники. Молоді люди прагнуть розширення світогляду, вивчення нових культур і мов, працевлаштування для задоволення фінансових потреб та особистих амбіцій, кар'єрного зростання, а також життя у безпечному середовищі внаслідок несприятливих чинників у рідній країні.

Наприклад, у Португалії міграція молоді та відтік мізків спричинені низьким рівнем заробітної плати та житловою кризою. У Словенії молодь вказує на дефіцит доступного житла, нестабільну економічну ситуацію, низькі зарплати та брак кар'єрних можливостей як основні джерела невдоволення. Так, у 2023 році близько 1500 словенців віком від 15 до 29 років залишили країну за загальної чисельності населення близько 2,1 млн осіб.

Італійська молодь також розглядає варіанти майбутнього за кордоном. За даними Національного інституту статистики Італії, понад 300 000 італійців, які оселилися за межами країни протягом останніх десяти років, були віком від 25 до 34 років. Основними мотивами своєї мобільності вони називають низькі зарплати, невідповідність між пропозиціями роботи та їхньою кваліфікацією, а також слабкість державних служб. При цьому частка випускників серед цієї молоді продовжує зростати. На кожного молодого іноземця, який приїжджає оселитися в Італії, припадає майже дев'ять молодих італійців, які виїжджають. Рівень безробіття серед молоді станом на листопад 2024 року становив 19,2%,

що перевищує середній показник по ЄС для осіб віком до 25 років (15,3%) [11]. Іноді мотивом до міграції для молодих людей стає позитивний досвід друзів, родичів чи знайомих, які вже виїхали.

Однак виїзд інтелектуальних кадрів створює серйозні проблеми для розвитку країни, оскільки значні обсяги такої міграції призводять до втрат висококваліфікованих працівників та інноваторів. Це зменшує ресурси та таланти, необхідні для реалізації інноваційних проєктів, і послаблює конкурентоспроможність країни на глобальному ринку [12, с. 4]. Для забезпечення стійкого інноваційного розвитку та збереження інтелектуального потенціалу необхідно формувати привабливі умови для утримання висококваліфікованих працівників і підприємців від виїзду за кордон, створюючи для них можливості для реалізації професійного потенціалу та гідного рівня життя.

Проблема збереження інтелектуальних ресурсів особливо гостро постала в Україні після повномасштабного вторгнення росії у 2022 році. За оцінками ООН, 10% населення покинуло Україну лише в перший місяць після початку вторгнення, що стало найшвидшою міграційною кризою з часів Другої світової війни [13]. В умовах війни міграція молоді суттєво вплинула на зниження рівня та якості життя, посилення соціально-економічної нестабільності, погіршення безпекових умов і зменшення темпів економічного розвитку. Молодіжна міграція з України становить загрозу для розвитку та стійкості національної економіки. Вона призводить до зростання дефіциту робочої сили, виникнення

кадрового «вакууму», зменшення податкових надходжень, ослаблення інноваційного потенціалу конкурентоспроможності національної економіки, втрати підприємницького ресурсу та поширення неекономічних втрат (багатонаціональні та віддалені сім'ї, дефляція цінностей, звичаїв, культурно-історичної спадщини) [14, с. 628].

В Україні важливо поглиблено вивчати та контролювати міграційні наміри, удосконалювати інституційні та організаційні механізми взаємодії між суб'єктами міграційної політики, активізувати роботу над підготовкою та реалізацією міжнародних освітніх, дослідницьких і бізнес-проєктів, а також розширювати стимули для економічної активності молоді [14, с. 628]. Особливу увагу слід приділяти розробці програм і планів створення сприятливого середовища для повернення молодих українців після завершення війни. **Висновки.** Інтелектуальний капітал в умовах глобалізації є стратегічною перевагою країни. Знання, навички, креативність і здатність до інновацій стають основними рушіями економічного зростання в умовах постійних технологічних змін. Глобалізаційні процеси посилюють міжнародну взаємодію у сфері обміну інтелектуальними ресурсами, сприяючи формуванню нових форм кооперації, поширенню передових ідей і підвищенню ефективності використання наявних ресурсів.

Питання розвитку інтелектуального капіталу є багатоаспектним і має свої особливості в кожній країні, що ускладнює формування універсальних підходів до забезпечення сталого розвитку та використання інтелектуального потенціалу.

Література:

1. Пугачевська К. С., Воробей Ю. М. Інтелектуалізація капіталу як фактор посилення конкурентних позицій міжнародних компаній. *Бізнес Інформ*. 2019. №12. С. 21-36. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-21-36>.
2. Баєва О.І. Причини та наслідки інтелектуальної міграції людського капіталу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/10.32782/2524-0072/2023-52-13>.
3. Фоміна Є. В. Інтелектуалізація глобального економічного розвитку : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 265 с. URL: <https://surf.li/fmeosv>.
4. Kornieieva T., Luís A. L., Teixeira N., Rodrigues R. Assessment of Intellectual Potential of the European Population. *Economics Ecology Socium* 2024. №8(2). P.45-61. DOI: <https://doi.org/10.61954/2616-7107/2024.8.2-4>.
5. Дейнека Т. А., Шкурупій О. В., Дивнич О. Д., Загребельна І. Л. Інтелектуальний потенціал технологічного лідерства та конкурентоспроможності країн. *Бізнес Інформ*. 2024. №8. С. 182-188. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-182-188>.
6. Понедільчук Т.В. Інтелектуальний капітал: сутність та методи оцінки. *Ефективна економіка*. 2014. №6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3288>.
7. Маркова Н. Теоретико-методичні основи формування й розвитку інтелектуального капіталу: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.09.01. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2005. 20 с.
8. Ковтуненко К. В., Гутарева Ю. В., Шаповал Я. В. Особливості формування інтелектуального капіталу підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2012. № 3-4 (4-5). С. 78-83. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2012/No3-4/78-83.pdf>.
9. Бажан І. Економічна сутність та функції інтелектуального капіталу. *Україна: аспекти праці*. 2012. №2. С. 30-35. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000286471>.
10. Migrant integration statistics – socioeconomic situation of young people. *Eurostat*. 2024. URL: <https://surf.li/cjfspm>.
11. Young and restless: Where do young people want to live and work in the EU? *The European Data News Hub*. 2025. URL: <https://europeannewsroom.com/young-and-restless-where-do-young-people-want-to-live-and-work-in-the-eu/>.
12. Олійник О. Міжнародна інтелектуальна еміграція та інноваційний розвиток країни: моделювання взаємозв'язків. *Демографія та соціальна економіка*. 2023, №3(53). С. 3-17. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2023.03.003>.
13. Jamey Keaten. United Nations says 6.5 million people have been displaced inside Ukraine. *NewsHour Productions LLC*. 2022. URL: <https://surf.li/kkqafy>.

14. Vasylytsiv T., Lupak R., Mulska O., Levytska O. Baranyak I. Youth migration during war: Triggers of positive aspirations and preservation of human resources in Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2024. №22(2), P. 627-641. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.22\(2\).2024.49](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.22(2).2024.49).

References:

1. Pughachevsjka, K. S., & Vorobej, Ju. M. (2019). Intellectualization of capital as a factor in strengthening the competitive positions of international companies. *Biznes Inform*. 2019, 12, 21-36. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-21-36>.
2. Baeva, O.I. (2023). Causes and Consequences of Intellectual Migration of Human Capital. *conomy and Society*. 52. <https://doi.org/10.32782/10.32782/2524-0072/2023-52-13>.
3. Fomina, Ye. V. (2020). *Intellectualization of global economic development* [Candidate of Economic Sciences dissertation, V. N. Karazin Kharkiv National University]. <https://surl.li/fmeosv>.
4. Kornieieva, T., Luís, A. L., Teixeira, N., & Rodrigues R. (2024). Assessment of intellectual capital of the European Union. *Economics Ecology Socium*, 8(2), 45-61. <https://doi.org/10.61954/2616-7107/2024.8.2-4>.
5. Deineka, T. A., Shkurupii, O. V., Dyvnych, O. D., & Zahrebelna, I. L. (2024). Intellectual Potential of Technological Leadership and Competitiveness of Countries. *Business Inform*, 8, 182-188. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-182-188>.
6. Ponedilchuk, T.V. (2014). Intellectual capital: the nature and methods of assessment. *Efektivna ekonomika*, 6. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3288>.
7. Markova, N. (2005). Theoretical and methodological foundations of formation and development of intellectual capital [Candidate of Economic Sciences dissertation, S. Kuznets Kharkiv National University of Economics].
8. Kovtunencko, K.V., Shapoval, Y.V., & Gutareva Y.V. (2012). Features of the formation of the intellectual capital of the enterprise. *ECONOMICS: time realities*, 3-4(4-5), 78-83. <https://economics.net.ua/files/archive/2012/No3-4/78-83.pdf>.
9. Bazhan, I. (2012). The economic essence and functions of intellectual capital. *Ukrajina: aspekty praci*, 2, 30-35. <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000286471>.
10. Eurostat (2024, October, 28). *Migrant integration statistics – socioeconomic situation of young people*. <https://surl.li/cjfspm>.
11. The European Data News Hub. (2025, January, 30). *Young and restless: Where do young people want to live and work in the EU?* <https://europeannewsroom.com/young-and-restless-where-do-young-people-want-to-live-and-work-in-the-eu/>.
12. Oliinyk, O. (2023). International intellectual emigration and innovative development of the country: modeling of relationships. *Demography and Social Economy*, 53(3), 3-17. <https://doi.org/10.15407/dse2023.03.003>.
13. Jamey Keaten. (2022, March, 18). United Nations says 6.5 million people have been displaced inside Ukraine. *NewsHour Productions LLC*. <https://surl.li/cc/kkqafy>.
14. Vasylytsiv, T., Lupak, R., Mulska, O., Levytska, O. & Baranyak, I. (2024). Youth migration during war: Triggers of positive aspirations and preservation of human resources in Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*, 22(2), 627-641. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.22\(2\).2024.49](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.22(2).2024.49).

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License